

БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧ
С.ЭНХБААТАР ТАНАА

ДОРНОД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

7 дугаар баг, Хэрлэн сум, Дорнод аймаг, 21000
ЗДТГ-ын II байр, Утас/Факс: 7058-4203

2024.09.04 № 569

танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан Дорнод аймаг дахь Төрийн аудитын газрын бүрэн эрхийн хүрээнд аймаг, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох бие даан нэр дэвшигч иргэн С.Энхбаатарын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

011021666

Дүгнэлт

Бие даан нэр дэвшигч 213788740031 бүртгэлийн дугаартай Соёлчхүү овогтой Энхбаатарын аймаг, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын ээлжит сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Бие даан нэр дэвшигч С.Энхбаатарын мөрийн хөтөлбөр 4 хуудас хавсаргав.

Хувийг: Бие даан нэр дэвшигч "С.Энхбаатар"-т

Хувийг: Дорнод аймгийн Сонгуулийн хороонд

Хавсралт 4 хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Б.БОЛОРТУУЛ

ДОРНОД АЙМГИЙН 2024 ОНЫ ИРГЭДИЙН
ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН
ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД БИЕ ДААН НЭР
ДЭВШИГЧИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

2024 ОН

ДОРНОД АЙМГИЙН 2024 ОНЫ ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН
ХУРЛЫН СОНГУУЛЬД БИЕ ДААН НЭР ДЭВШИГЧ СОЁЛЧХҮҮ ОВОГТОЙ
ЭНХБААТАРЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО:

Монгол хүн бүр хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай байж Дорнод аймгаа хөгжүүлэхийг эрхэм зорилго болгож мөрийн хөтөлбөрөө боловсруулав.

НЭГ. БҮТЭЭЛЧ ДОРНОДЧУУД

- 1.1. Авто замын хөдөлгөөний удирдлага, зохион байгуулалтыг сайжруулж, зогсоолын хүрэлцээг шийднэ.
- 1.2. Хувийн орон сууц, хашааны зориулалтын хямд төсөр, чанартай, сонголт өргөнтэй материал үйлдвэрлэлийг бүх талаар дэмжинэ. Хашаандаа амины тохилог орон сууц барих санаачилгыг бодлогоор дэмжинэ.
- 1.3. Иргэд өөрийн өмчилж авсан хашааны газар дээр айл, хөрш, гудамжаараа нэгдэн төлөвлөлт хийж, инженерийн дэд бүтцэд бүрэн холбогдсон амины орон сууц болгон дахин төлөвлөх ажлыг иргэдийн оролцоонд тулгуурлан хэрэгжүүлнэ.

ХОЁР. ХАРИУЦЛАГАТАЙ ЭКО ДОРНОДЧУУД

- 2.1. Чойбалсан хотын нийтийн эзэмшлийн зам талбай, орон сууцны орчныг зүлэгжүүлж моджуулах "Ногоон байгууламж" хөтөлбөрийг байгууллага, аж ахуйн нэгж, СӨХ, хувийн хэвшил, иргэдийн бүлэг, нэгжүүдтэй хамтран хэрэгжүүлнэ.
- 2.2. Газар тариаланд ус, эрчим хүчний хэмнэлттэй, байгальд ээлтэй техник, технологийг нэвтрүүлэх ажлыг дэмжиж, бүтээмжийг нэмэгдүүлнэ.
- 2.3. Дорнод нутгийн байгаль, экологийн онцлогийг тусгасан, хүүхэд залуучуудын эко аялал, судлагааны хөтөлбөр бий болгож хэрэгжүүлэх санаачилга гаргасан боловсролын болон олон нийтийн байгууллагуудыг дэмжинэ.
- 2.5. Гэр хорооллын агаар, хөрсний бохирдлыг зогсоох чадамж бүхий хэсэгчилсэн инженер хангамжийн дэд бүтэц болон хашаандаа амины орон сууц барих боломж нөхцлийг бүрдүүлэх, дэмжих хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.
- 2.6. Иргэний аюулгүй, эрүүл орчинд амьдрах эрхийг баталгаажуулах хүрээнд нийтийн орон сууц, сургууль, цэцэрлэг, гэр хороололтой ойрхон шатахуун түгээх станц болон хийн түлшний түгээгүүр байгуулахыг хориглоно.

ГУРАВ. АМЬЖИРГААТАЙ, ОРЛОГОТой ДОРНОДЧУУД

- 3.1. Иргэдээс эзэмшихээр хүсэлт гаргаж буй хүнсний ногоо, малын тэжээл, мод, зүлэг үржүүлэг, хүлэмж, жимсний аж ахуй, ХАА-н сургалт дадлагын төв, агропарк, хоршоо, фермер, зоорийн зориулалтаар ашиглах газруудыг олгоход дэмжлэг үзүүлнэ.
- 3.2. Өрхийн амьжиргааны түвшин тогтоох аргачлалыг боловсронгуй болгож, хөдөлмөр эрхлэлт, ажлын байрыг нэмэгдүүлэх замаар өрхийн орлогыг тогтмол өсгөх, халамж шаардлагатай гэр бүлийн гишүүнд үзүүлэх нийгмийн халамжийн тусламж, дэмжлэгийн чанарыг нэмэгдүүлэхийг дэмжиж ажиллана.

3.3. Ахмад настнуудын нийгмийн оролцоо, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, өндөр настанд үзүүлэх урт хугацааны тусламж үйлчилгээний тогтолцоог бүрдүүлэхэд төр засаг, олон нийтийн байгууллага, мэргэжлийн холбоо, аж ахуйн нэгжүүд, хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

3.4. Хүүхэд харах үйлчилгээг сэргээнэ.

3.5. Орон нутагт хөдөлмөрийн зах зээлийн судалгааг мэргэжлийн түвшинд хийдэг, өөрийн онцлог, нөөц боломж, давуу талаа ашиглан эдийн засгийн өсөлтөөр хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлого боловсруулж хэрэгжүүлэх чадавхитай болгоно.

3.6. Цагийн ажлын тогтолцоог дэмжсэн хөдөлмөр зуучийн үйлчилгээг дэмжинэ.

3.7. Өмчлөлийн газар дээрээ аж ахуй эрхлэх, амьдрах орчноо сайжруулах, гэр хорооллын зохион байгуулалт, тохижилтыг оновчтой болгох хүсэлтэй иргэд, гэр бүлийн санаачилга, хөдөлгөөнүүдийг бодлогоор дэмжинэ.

3.8. Гарааны бизнесийг дэмжих санхүүжилтийн эх үүсвэр, хэмжээг нэмэгдүүлж, инноваци, шинэ технологи, хүний хөгжил, ногоон хөгжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх залуучуудыг дэмжинэ.

3.9. Зүүн бүсийн нийгмийн гол үйлчилгээ төвлөрсөн Дорнод аймгийн эрүүл мэнд, боловсролын салбарын ажилтнуудын цалин орлогыг нэмэгдүүлэх, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, ажил үйлчилгээний орчныг сайжруулах, хүний нөөцийн хүртээмж, чадавхийг дээшлүүлэх зорилгоор "Нийгмийн хамгааллын тэгш хөгжил" хөтөлбөрийг боловсруулж, сангийн эх үүсвэрийг Засгийн газрын дэмжлэгтэйгээр бүрдүүлж, хамтран хэрэгжүүлнэ.

ДӨРӨВ. АЖИЛСАГ ДОРНОДЧУУД

4.1. Хэрэглээний халуун, хүйтэн ус, дулаан, цахилгаан түгээх болон нийлүүлэх ажлыг гүйцэтгэж буй төрийн өмчит компаниудад менежментийн шинэчлэлт хийж, томоохон хөрөнгө оруулалтыг шийдэх замаар хуучин дэд бүтцийн шугам, хоолойг шинэчилэх, засварлаж өргөтгөх ажлыг үе шаттай хэрэгжүүлж, хүн амын хэрэглээний цэвэр усны стандартыг хангана.

4.2. Нийтийн аж ахуйн нэгжийн хяналтад зориулагдсан ус, тог, дулааны зардлыг хэмжих автоматжуулалтын нэгдсэн систем нэвтрүүлэх асуудлыг шийдвэрлэнэ.

4.3. Ногоон технологид суурилсан хөдөө аж ахуй, боловсруулах үйлдвэрлэл, аялал жуулчлалын зохистой хослол бүхий бүс нутаг болон хөгжих урт хугацааны бодлогыг хэрэгжүүлэхэд хүчин чармайлтад нэгтгэж ажиллана.

4.4. Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогод үе шаттай хэрэгжүүлэхээр заагдсан Дорнод Монголын эдийн засгийн хөгжлийн тэнхлэг, үйлдвэрлэл, аялал жуулчлал, ногоон хөгжлийн бүсийн зам, тээврийн төслүүд болох Чойбалсан-Баруун-Уртын 190 км, Матад-Хөөт-Баруун-Урт-Сайншандын 470, Чойбалсан-Ульхан боомтын 223.48, Чойбалсан-Хавирга боомтын 124.8, Чойбалсан-Эрээнцав боомтын 124.8, Чойбалсан-Сүмбэрийн 410, Чойбалсан-Ульханы 228, Бичигт-Баруун-Урт-Чойбалсан-Эрээнцавын 715 км авто зам, жижиг дунд оврын гүүр, Чойбалсан тээвэр логистикийн төв байгуулах зэрэг арга хэмжээг хугацаанд нь хэрэгжүүлэхэд санаачилга гаргана.

4.5. Чойбалсан хотод байгуулагдсан Зүүн бүсийн хөдөө аж ахуйн паркийн үйл ажиллагааг бүх талаар дэмжинэ.

4.6. Орон нутгийн иргэдийн амьдралд нөлөөтэй, жуулчдад чанартай үйлчилгээ үзүүлэх аялал жуулчлалын дэд бүтцэд хувийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжинэ.

4.7. Аялал жуулчлалын талаар баримтлах төрийн болон орон нутгийн бодлогын нэгдмэл байдал, бүтэц, зохион байгуулалтыг хангаж, олон улсын стандартыг нэвтрүүлэх,

салбарын хүний нөөцийн ур чадварыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн хамтын ажиллагааг бүх чиглэлээр дэмжиж ажиллана.

4.8. Чойбалсан хотын цэвэр усны шугамыг шинэчилж, ундны усны хангамж, чанарыг сайжруулах төслийг хэрэгжүүлнэ.

ТАВ. АРД ИРГЭДДЭЭ ЭЭЛТЭЙ ДОРНОД

5.1 Бага насны хүүхдийн хөгжлийн хоцрогдол, бэрхшээлийг орон нутагтаа эрт илрүүлэх оношлох, хүүхэд бүрт тохирох шаардлагатай сэргээн засах хөгжлийн үйлчилгээ үзүүлэх чадавхийг бий болгоход дэмжлэг үзүүлнэ.

5.2 Сургууль, цэцэрлэгийн дэд бүтэц, хүүхэд сургуульдаа аюулгүй ирж буцах, эрүүл, чөлөөтэй хөгжиж суралцах орчны стандартыг хэрэгжүүлнэ.

5.3 Хүүхдийн тоглоомын талбай, чөлөөт цагийн орчныг гэр хороолол, орон сууцны газар зохион байгуулалт, төлөвлөлтөд тусгаж, тоног төхөөрөмж, хэрэгслүүдийн чанар, стандартын шаардлагыг өндөржүүлнэ.

5.4 Суралцагч болон багшид сэтгэл зүйн үйлчилгээ үзүүлэх, мэргэжлээ зөв сонгож ирээдүйгээ төлөвлөхөд нь зөвлөж туслах чиг үүрэгтэй сэтгэл зүйн мэргэжилтнийг сургууль бүрт ажиллуулахыг дэмжинэ.

5.5 Архи, мансууруулах бодис, цахим тоглоом болон бусад бүх төрлийн донтолтоос урьдчилан сэргийлэх, эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлыг өргөтгөхөд анхаарна.

ЗУРГАА. НЭЭЛТТЭЙ ДОРНОД

6.1. Аймгийн иргэдийн хурлын төлөөлөгчид, Засаг дарга, удирдах албан тушаалтнууд ашиг сонирхлын зөрчилгүй ажиллах ёс зүйн гэрээ байгуулж, хэрэгжилтийн явцыг аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлаас томилогдсон хөндлөнгийн хяналтын ажлын хэсэг жил бүр дүгнэж, нээлттэй танилцуулдаг журмыг хэрэгжүүлнэ.

6.2. Төрийн бүх шатны албан хаагчдыг улс төрийн нөлөөлөл, дарамтаас ангид байх, бүтээлч, санаачилгатай, тогтвортой ажиллах, цалин хөлс, нийгмийн хамгааллын тэгш баталгаагаар хангагдах, мерит зарчмаар ахиж дэвших эрх зүйн заалтуудыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллана.

6.3. Цахим орчинд хүний нэр төр, ажил хэргийн нэр хүндийг хамгаалах, байгууллага, хувийн мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангах тогтолцоог сайжруулахад дэмжлэг үзүүлж, төр засгийн бүх шатанд хууль хэрэгжүүлэх сахилга, хариуцлагыг өндөржүүлнэ.

6.4. Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.

МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР БОЛОВСРУУЛСАН:

С.ЭНХБААТАР

